

3. Серьогіна С. Г. Компетенція Президента України: теоретично-правові засади : Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.02 / С. Г. Серьогіна; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 1998. – 18 с.
4. Серьогіна С., Святоцький О. Інститут Президента в Україні (Інтерв'ю завідувача кафедри державного будівництва Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого С. Серьогіної – головному редакторові журналу «Право України», академіку О. Святоцькому / С. Серьогіна, О. Святоцький // Право України. – 2009. – № 12. – С. 6–17.
5. Кампо В., Пухтинський М. Муніципальна політика Президента України. Науково-практичне видання / В. Кампо, М. Пухтинський. – К. : Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України при Президентові України, 2002. – 44 с.
6. Берназюк Я. Особливості контрольних нормотворчих повноважень Президента України стосовно актів Верховної Ради України та органів виконавчої влади / Я. Берназюк // Віче. – 2013. – № 9. – С. 10–11.
7. Берназюк Я. Контрольна нормотворчість Президента України як важливий механізм захисту і охорони Конституції України / Я. Берназюк // Історико-правовий часопис. – 2014. – № 1 (3). – С. 35–39.
8. Школик А. М. Порівняльне адміністративне право: Навч. посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин / А. М. Школик. – Львів : ЗУКЦ, 2007. – 308 с.
9. Закон України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р. // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 11. – Ст. 143.
10. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (зі змінами).
11. Проект Закону України «Про нормативно-правові акти». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123

КОНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ВСТАНОВЛЕННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ВИМОГ ПРИ ФОРМУВАННІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Констанкевич Ю.З.

*аспірант кафедри конституційного права
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Конституція України документально закріплює фундаментальні цінності українського соціуму, щодо яких в суспільстві мається певний консенсус, надає гарантії їх охорони, захищає основоположні права людини, які є одними із складових для обмеження публічної влади, основи якої (влади) також формує Конституція.

Встановлювати повноваження владних органів або надавати можливість їх визначати на рівні звичайного закону є прерогативою Конституції. Проте, питання не «що» виконувати, а «як» здійснювати повноваження, за якими критеріями, – не знаходить достатнього відображення в сучасній доктрині українського конституціоналізму.

Гідність, свобода та права людини передусім кореспондуються із справедливістю та розумністю розподілу суспільних благ, балансуванням суспільних та індивідуальних інтересів, пропорційним ставленням до обмеження прав людини, що, зокрема, покладається на органи публічної влади. До прикладу, Конституція України встановлює, що *бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами* (стаття 95) [1, с. 37]. При цьому, справедливість не притаманна тільки зазначеній статті, а разом із категорією свободи та принципом пропорційності пронизують усю конституційну систему. Отож поставлене питання «як» забезпечити справедливість, неупередженість, розумність відкриває передумови для дискурсу щодо морально-етичних стандартів при формуванні публічної влади.

Сенс встановлення таких (морально-етичних) критеріїв зароджується у системному баченні Конституції України, проявлення останньої в дії, оскільки особа, в якій формується мета щодо утвердження конституційних цінностей, через прояв таких особистісних якостей як справедливість, доброчесність, повага до співгромадян є необхідними моральними складовими представників публічної влади, що впливає із суті Основного Закону.

Слід сказати, що Конституція частково виражає свої погляди щодо моральних критеріїв формування державної влади, зокрема, судової, оскільки передбачає, що судді належить бути доброчесним (стаття 127) [1, с. 52], а суддя Конституційного Суду України повинен мати високі моральні якості (стаття 148) [1, с. 63]. Тобто такі положення Конституції дають можливість говорити, що Конституція встановлює пряму норму щодо морально-етичних стандартів при формуванні суддівського корпусу.

Місце морально-етичних поглядів суддів має досить важливе значення, виходячи із наступного. Конституцією гарантується незалежність судді (статті 126, 129) [1, с. 51; 52], а Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод передбачає право на справедливий розгляд справи незалежним судом (стаття 6) [2]. При цьому, поділяючи думку Д. Шармана, слід сказати, що якщо суддям надається незалежність, є надто важливим, щоб вони виконували свої повноваження компетентно, неупереджено та чесно [3, с. 19]. За відсутності хоча б однієї із цих складових, рішення суду не може мати відповідної законної сили. Крім того, вирішуючи спір, рішення суду повинно нести собою справедливість та авторитетність. Такі умови забезпечуються, в тому числі, відповідними моральними та етичними критеріями при формуванні суддівського корпусу.

Іще один аргумент, який вартий уваги щодо необхідності перевірки моральних якостей осіб, які є кандидатами на посаду судді Конституційного

суду України полягає в тому, що органу конституційного контролю надається право на вирішення питання про відповідність Конституції України законів України, які є актами, прийнятими безпосередніми представниками народу України, що піднімає питання про необхідність високої довіри громадськості до суддів цього органу, адже в цьому аспекті протирічними постають засади представницької демократії з іншими правовими конструкціями. Крім того, Конституційному Суду України надається повноваження на здійснення офіційного тлумачення Конституції України, акту, де встановлені фундаментальні цінності та основоположні принципи функціонування Української держави, від інтерпретації яких можуть залежати засади усієї конституційної системи, що значно підвищує значимість моральних та етичних критеріїв при здійсненні конкурсу та призначенні суддів Конституційного Суду України.

Проте законодавство України, яке визначає механізми забезпечення конституційних положень щодо суддів потребує перевірки та удосконалення. При цьому, перевірка законодавства повинна відбуватись не стільки на предмет відповідності Конституції України, скільки на характер дотримання та виконання норм Основного Закону. Вбачається, що існуючі процедури перевірки кандидатів на посаду судді щодо доброчесності (як конституційної умови) не відпрацьовані належним чином, а процедур щодо перевірки високих моральних якостей кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України і взагалі немає. За таких умов конституційна вимога не виконується, а отже, проблема є актуальною.

Щодо актуальності поставленої в темі статті проблеми варто зауважити ще такі аспекти. Питання про моральність представників влади, етичність їх поведінки, яким надаються повноваження на вирішення питань часто примусового характеру є назрілими у кожен момент існування демократичної держави, в якій визнається верховенство права. Окрім цього, історичні події сучасного етапу розвитку України підкреслюють нагальність вирішення питання про формування корпусу влади на основі відповідності кандидатів моральним та етичним критеріям, щодо узгодженості яких виникає суспільний консенсус що, власне, є очевидністю. Здійснюючи публічну владу, як і при прийнятті Конституції України необхідно *прагнути розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу, усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім та майбутніми поколіннями* [1, с. 4], оскільки прагнучи здійснити певні конституційні цілі, утвердити цінності, усвідомлюючи при цьому відповідальність – це набуває значення для актуалізації питання про морально-етичні критерії при формуванні органів публічної влади.

Підсумовуючи, варто зауважити, що морально-етичні критерії при формуванні органів публічної влади в Україні є необхідними умовами для гарантування охорони конституційних цінностей. Частково Конституція України встановлює моральні критерії при формуванні владних органів (судова влада), проте реалізація вказаних положень потребує удосконалення, в інших же випадках такі критерії імпліковані Основним Законом та є

похідними виходячи з його змісту, що має наслідком необхідності відшукування механізмів для їх практичного утвердження.

Література:

1. Конституція України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 верес. 2017 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2017. – 76 с.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Sharman, Jeffrey M. Judicial Ethics: Independence, Impartiality, and Integrity. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iadb.org/wmsfiles/products/publications/documents/991625.pdf>

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ВНУТРІШНЬОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ ОСІБ НА ПІДСТАВІ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ ПРИРОДНОГО ЧИ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

Наливайко Л.Р.

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри загальноправових дисциплін,
Заслужений юрист України
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

Романов М.Ю.

*студент 5-го курсу заочного факультету № 1
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні на сьогоднішній день набув надзвичайної гостроти та актуальності у зв'язку із масовим внутрішнім переміщенням громадян, що проживали в Луганській та Донецькій областях та були вимушені залишити свої домівки через збройний конфлікт та розгорнуту у вказаному районі антитерористичну операцію. Але діючий прецедент створив невизначеність в правовому полі та спровокував необхідність ряду фундаментальних досліджень стосовно забезпечення дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні та нагальну потребу в утвердженні та укріпленні правового статусу вищевказаних осіб.

Перш за все, на нашу думку постає необхідність аналізу нормативно-правової бази, що в минулому забезпечувала функціонування правового статусу внутрішньо переміщених осіб чи подібних йому статусів, з метою проведення аналогії з сьогоденням та виокремлення певних положень, що в перспективі можуть утвердити правовий статус внутрішньо переміщених осіб в сучасній Україні.